

ויהי את חניכיו

אמרים והדרכות
בעבודת קדש
של מחנך
בישראל

מעטו של הגאון
רבי חיים יוסף
אקרמן שליט"א

• גיליון ז' •
ל"ג בעומר תשפ"ו

התנהלות

מאמר ז': יחסי המלמד - עם מנהלו

הקנאה אינה אלא חסרון ידיעה וסכלות. ויש שירגישו בעצמם איזה צער ולפחות יתקורר רוחם בראותם אחד עולה איזה מעלה יתרה מהם. ותראה שבפיהם אפשר שיאמרו דברים כשמחים על טובת השני אך לבם רע בקרבם. וכל שכן אם בעל אומנתו מצליח בה וכל שכן אם מצליח בה יותר ממנו. (שם)

אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמור רבנן:

חברך קרייך חמרא - חברך כנה אותך בשם חמור, אוכפא לגביך מוש - כלומר טול אוכף של חמור והסירהו אליך ושים אותו על גבך כלומר הודה לדבריו ואל תענהו. (ב"ק צג:)

ועוד שם מנא הא מילתא דאמרי אינשי: מילתא גנאה דאית בך קדים אמרה. כאליעזר שפתח את שיחתו בכותרת: עבד אברהם אנכי.

שתי עצות ידידותיות לסביבה
וליצירת שיח בונה.

וקובעות את מאמר רבן גמליאל לשני תלמידיו שנמנעו מלקבל משרה שהטיל עליהם כמדומים אתם ששררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם שהשררות עבדות היא לאדם לפי שמוטל עליו עול רבים. (הוריות י:)

עונש המטילים חתיתם בארץ חיים כגון הפרנסים המטילים אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים הוא מחמת

ונראה לי כי "עבודה" אצל רבותינו ז"ל - טורח ועמל שאדם עובד בו לאחר, והוא לשון עבודת עבד, עבד עבדים יהיה לאחיו, וכן עבודת עבודה ועבודת משא - עבודת כל טורח שבאהל ועבודת משא בכתף. (רמב"ן אמור, כ"ג ז')

וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל והגזרה היתה מתקימת אם לא שקדם הקנס לכל בני האדם - בזיעת אפיק תאכל לחם. אשר על כן חייב האדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו שכן גזר המלך העליון והרי זה כמס שפורע כל המין האנושי אשר אין להמלט ממנו. אך לא שהשתדלות הוא המועיל אל שהשתדלות מוכרח וכיון שהשתדל הרי יצא ידי חובתו, וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות ובהשתדלות (מסילת ישרים - פרק כא) ומכיון שעשה אדם קצת מלאכה - משם והלאה אין לו אלא לבטוח בקונו ולא להצטער על שום דבר עולמי.

כללו של דבר: השכור אצל חבריו לאיזה מלאכה שתהיה הנה כל שעותיו מכורות הן לו ליומו כענין שאמרו ז"ל שכירות מכירה ליומיה, וכל מה שיקח מהן להנאת עצמו באיזה אופן שיהיה אינו אלא גזל גמור ואם לא מחלו אינו מחול. ולא עוד אלא אפילו אם עשה מצוה בזמן מלאכתו לא לצדקה תחשב לו אלא עבירה היא בידו. והדין נותן כי הרי גזל חפץ גזל, וגזל זמן גזל. מה גזל את החפץ ועושה בו מצוה נעשה סנגורו קטגורו, אף גזל את הזמן ועושה בו מצוה נעשה סנגורו קטגורו. (מסילת ישרים - פרק יא)

ויחזק
למול עיניו
כי מצדיקי
הרבים
ככוכבים
לעולם ועד
שמלמדים
ומחנכים
אותם בדרך
טובה ובעין
נאמנותו
ומסירותו
של רב
שמואל
בר שילת
ואין העולם
מתקים
אלא בזכות
הבל פיהו
של תשכ"ר
שהוא הבל
שאין בו חטא
(שבת קיט:)

התנהלות

כללו של דבר:
השכור אצל
חבירו לאיזה
מלאכה שתהיה
הנה כל שעותיו
מכורות הן לו
ליומו כענין
שאמרו ז"ל
שכירות מכירה
ליומיה, וכל
מה שיקח מהן
להנאת עצמו
באיזה אופן
סיהיה אינו
אלא גזל גמור
ואם לא מחלו
אינו מחול. ולא
עוד אלא אפילו
אם עשה מצוה
בזמן מלאכתו
לא לצדקה
תחשב לו אלא
עבירה היא בידו

הוא כפי עצתו הנפלאה וחכמתו הבלתי נודעת
הנה לא היה להם טעם להצטער בטובת רעיהם
כלל. (מסילת ישרים - פרק יא)

יחרט על לוח לבו את המצואר
ביו"ד (סימן רמ"ה ס"ז)

מלמד תינוקות שמניח התינוקות ויוצא או
שעושה מלאכה אחרת עמהם או שמתרשל
בתלמודו הרי זה בכלל ארור עושה מלאכה ה'
רמיה ולפיכך אין להושיב מלמד אלא בעל יראה
מהיר לקרוא ולדקדק. ואין למלמד להיות ניעור
בלילה יותר מדאי שלא להיות עצל ביום ללמד.
וכן לא יתענה ולא לאכול ולשתות יותר מדאי כי
כל אלו הדברים גורמים שלא יוכל ללמד היטב.

ושננתם לבניך - אלו התלמידים.

מצינו בכל מקום שהתלמידים קרוים בנים. וכשם
שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב.
(דברים ו' ז' - וברש"י)

ויחקק למול עיניו כי מצדיקי הרבים ככוכבים
לעולם ועד שמלמדים ומחנכים אותם בדרך
טובה וכעין נאמנותו ומסירותו של רב שמואל
בר שילת שגם בשהותו בגנה לא הסיח דעתו
מהתינוקות (ב"ב ה:) ואין העולם מתקים אלא
בזכות הבל פיהן של תשב"ר שהוא הבל שאין בו
חטא. (שבת קט:)

שהוא מצער את הצבור בהטלת אימתו.

ועוד כי עם הקדש שהם עובדי השם יתברך אין
להם להכנע לבשר ודם ואינו מן הראוי להיות
מורא בשר ודם עליהם אלא לשם שמים שנאמר:
כי לי בני ישראל עבדים - ולא עבדים לעבדים.
ונאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים - ממלכה
שכולה שרים ושלא יהיה עליכם עול בשר ודם.
(שערי תשובה, שער ג' אות קסג-קסז) כי אין שכרה ראויה
לאנוש זולתי לשם שמים.

ממעשה בבית גרמו שהיו בקיאים במעשה לחם
הפנים ולא רצו ללמד, וממעשה בבית אבטינס
שהיו בבקיאים במעשה הקטרת ולא רצו ללמד
ובקשו חכמים לדחותם ממקומם [בעברית - לפטר
אותם] ולא יכלו, אמר בן עזאי:

בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך - לא ידאג אדם
לומר פלוני יקפת את פרנסתי, כי על כרחך בשם
יקראוך לבוא ולשוב במקומך.

ומשלך יתנו לך - כלומר לא משלהם היא מתנה
אלא מוזנות קצובים לך מן השמים.

אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין
מלכות נוגעת בחבירתה אפילו
כמלא נימא. (יומא לח:)

לו ידעו בני אדם ולו יבינו שהכל כאשר לכל מה'

כי לא תשכח כפי זרעו

כן העיד בעל ההילולא קדישא הרשב"י זיע"א

וברוח זאת פועלים ועוסקים מצדיקי הרבים ככוכבים
בעומדם מידי יום ויום בתלמודי התורה ובונים את דור
העתיד באהבה וברגישות, בשמחה ובחיות

• זכות עליון חודש אייר נתרס •

לזכות ידידינו המלמד מעמיד העולם הרב יחזקאל ה. שליט"א
להצלחה רבה בכל מעשי ידיו ולנחת מכל יוצאי חלציו

יו"ל ע"י המכון
להוצאת כתבי
הגאון רבי
חיים יוסף
אקרמן שליט"א

לקבלת גיליון
זה 'יורק את
חניכיו' בדוא"ל:

m l k r 8 1 1 4 @
g m a i l . c o m